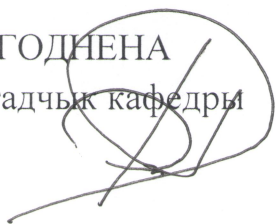

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

Факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый
Кафедра гісторыка-культурнай спадчыны

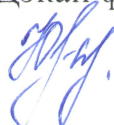
УЗГОДНЕНА
Загаччык кафедры

Д.В.Герасіме́нак
2023 г.

УЗГОДНЕНА

Дэкан факультэта

Ю.М.Галкоўская
2023 г.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕСК ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ

для спецыяльнасці 1-23 01 12 Музейная справа
і ахова гісторыка-культурнай спадчыны (па напрамках)

Складальнік: Нароўская А.М., дацэнт кафедры гісторыка-культурнай
спадчыны

Разгледжана і зацверджана на пасяджэнні Савета
факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый
2023 г., пратакол №

Складальнік:

*Нароўская А.М., дацэнт кафедры гісторыка-культурнай спадчыны
УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат
гістарычных навук, дацэнт;*

Рэцэнзенты:

***Кафедра архітэктуры жылых і грамадскіх будынкаў УА “Беларускі
нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт”.***

*М.М. Елінская, кандыдат гістарычных навук. Кансультант аддзела
навуковага выкарыстання дакументаў і інфармацыі Дэпартамента па
архівах і справаходстве Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь.*

Разгледжаны і рэкамендаваны да зацвярджэння:

*кафедрай гісторыка-культурнай спадчыны
(пратакол ад мая 2023 г. № 10);*

*Советом факультета інфармацыйна-дакументных камунікацый
(пратакол ад 2023 г. № 10)*

ЗМЕСТ

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА	6
АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ	
2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	9
2.1 План-канспект лекцыйнага курса	9
3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ	14
3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў	14
4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ	17
4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў	17
4.2 Пытанні для экзамена	17
5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ	19
5.1 Тэматычны план	19
5.2 Асноўная літаратура	20
5.3 Дадатковая літаратура	20

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбна–метадычны комплекс па курсу “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны” для студэнтаў спецыяльнасці 1-23 01 12 “Музейная справа і ахова гісторыка–культурнай спадчыны” (па напрамках) распрацаваны ў адпаведнасці з Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адукацыі ад 13.01.2011 г.; адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 1–23 01 12 Музейная справа і ахова гісторыка–культурнай спадчыны 2013 г.; тыпавым вучэбным планам і графікам адукацыйнага працэсу. Праграма вучэбнай дысцыпліны узгоднена з праграмамі іншых вучэбных дысцыплін, якія выкладаюцца на кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства.

Праграма дысцыпліны “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны” прызначана для студэнтаў IV курса спецыяльнасці “музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны”.

Актуальнасць вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны» абумоўлена тым, што ў перыяд глабалізацыі асабліва важным становіцца захаванне матэрыяльнай і нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны важны напрамак дзейнасці будучых спецыялістаў, які заключаецца ў захаванні гісторыка-культурных каштоўнасцей, пераўтварэнні ў аб’екты музейнага паказу культурных каштоўнасцей, актуалізацыі і інтэрпрэтацыі як нерухомах так і рухомах аб’ектаў спадчыны. У сувязі з гэтым вывучэнне прынцыпаў, метадаў, форм захавання і актуалізацыі спадчыны з’яўляецца неабходнай умовай падрыхтоўкі спецыялістаў у гэтай галіне.

Асноўная *мэта* вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны» фарміраванне ў студэнтаў тэарэтычных ведаў і практычных навыкаў у галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь

Задачы вывучэння вучэбнай дысцыпліны: азнаёміць будучых спецыялістаў з заканадаўчай базай Рэспублікі Беларусь у галіне аховы

гісторыка-культурнай спадчыны; даць студэнтам сістэмныя веды аб уліку, захаванні і прыстасаванні гісторыка-культурных каштоўнасцей; азнаёміць з асноўнымі відамі работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях.

Зместам вучэбнай дысцыпліны «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны» прадугледжана фарміраванне наступных кампетэнцый у адпаведнасці з адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі першай ступені па спецыяльнасці 1-23 01 12 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны (па напрамках):

Прафесійныя кампетэнцыі:

– ПК-1. Планаваць, арганізоўваць і ўдасканалваць дзейнасць службаў кіравання музейнай справай, аховы гісторыка-культурнай спадчыны, адукацыі і турызму.

– ПК-5. Распрацоўваць уніфікаваныя формы дакументаў ўліку музейных калекцый, ўніфікаваныя сістэмы дакументацыі, пашпарты матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

– ПК-15. Праводзіць кансультаванне па пытаннях музейнай справы, арганізацыі турызму і аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен:

ведаць:

– гісторыю станаўлення аховы гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;

– асноўныя этапы і крыніцы фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;

– увесь комплекс характарыстык гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;

– асноўныя прычыны страты і пагрозы знішчэння гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі;

– прыцыпы захавання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;

умець:

- аналізаваць крыніцы фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі;
- даць характарыстыку гісторыка-культурнай каштоўнасці і абгрунтаваць яе ўключэнне ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь (далей Дзяржспісе);
- вызначыць пагрозы існавання гісторыка-культурных каштоўнасцей Беларусі.

валодаць:

- асновамі юрыдычнай аховы гісторыка-культурнай спадчыны;
- метадалогіяй фарміравання гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь

Пры выкладанні вучэбнай дысцыпліны “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны” ўлічваецца яе сувязь з вучэбнымі дысцыплінамі “Тэорыя і методыка музейнай справы”, “Гісторыя музейнай справы”, “Асновы навукова-фондавай і навукова-даследчай работы музеяў”, “Тэорыя і гісторыя культуры”, “Этналогія і этнаграфія Беларусі” і іншымі вучэбнымі дысцыплінамі, якія служаць падмуркам у набыцці прафесійных ведаў па спецыяльнасці «Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны»

У адпаведнасці з вучэбным планам, на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Ахова гісторыка-культурнай спадчыны» прадугледжана 122 гадзін, з якіх 40 – аўдыторныя. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах: лекцыі – 24 гадзін, семінарскія заняткі – 16 гадзін.

Рэкамендаваная форма кантролю ведаў студэнтаў – экзамен.

АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ

2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

2.1 План-канспект лекцыйнага курса

Уводзіны

Змест і мэты вучэбнай дысцыпліны “Ахова гісторыка-культурнай спадчыны”. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны як напрамак культурнай дзейнасці, што ажыццяўляюцца ў мэтах зберажэння і памнажэння гісторыка-культурнай спадчыны і стварэння ўмоў для яе перадачы наступным пакаленням. Асноўныя дэфініцыі.

Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры (2016). Адзіны прававы класіфікатар Рэспублікі Беларусь (2018).

Сувязь вучэбнай дысцыпліны з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі гуманітарнага кірунку. Формы навучання і кантролю. Агляд літаратуры па вучэбнай дысцыпліне.

Раздзел I. Асаблівасці станаўлення і развіцця заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны

Тэма 1. Ахова культурных каштоўнасцей на беларускіх землях у дасавецкі перыяд

Ахова помнікаў гісторыі і культуры на Беларусі ў перыяд Рэчы Паспалітай, Расійскай імперыі. Імператарскія ўказы (1826, 1848) па зборы сведчанняў аб рэштках старажытнасцяў. Загады і даручэнні (1877, 1903) аб забароне разбурэнняў і перабудовы старажытных аб’ектаў. Дзейнасць Імператарскай археалагічнай камісіі (ІАК). Рэстаўрацыя і кансервацыя замкаў, храмаў. Дзейнасць П.П.Пакрышкіна. Археалагічныя раскопкі на тэрыторыі Беларусі (Е.Р.Раманаў, Г.Х.Татур, Я.Тышкевіч, А.Кіркор, В.А.Шукевіч і інш.). Археалагічныя карты Віленскай і Гродзенскай губерняў (Ф.В.Пакроўскі). Дзейнасць грамадскіх арганізацый па вывучэнні, сістэматызацыі і ахове помнікаў гісторыі і культуры.

Тэма 2. Ахова культурных каштоўнасцей у БССР і СССР

Фарміраванне дзяржаўных органаў па ўліку і ахове помнікаў у першыя гады савецкай улады. Закон “Аб забароне вывазу і гандлю за мяжой прадметаў асаблівага мастацкага і гістарычнага значэння” (1918). Дэкрэт “Аб рэгістрацыі, прыёме на ўлік і ахове помнікаў мастацтва і старажытнасцей, якія знаходзяцца ва ўласнасці прыватных асоб, грамадстваў і ўстаноў” (1918).

Стварэнне Губернскіх камітэтаў па справах музеяў і аховы помнікаў мастацтва, старажытнасцей, народнага побыту і прыроды (1918).

Вывучэнне помнікаў гісторыі і культуры ў даваенны час у БССР. Дзейнасць Інстытута беларускай культуры Акадэміі навук БССР.

Вывучэнне культурнай спадчыны ў Заходняй Беларусі. Дзейнасць Міністэрства веравызнання і народнай асветы. Дзейнасць рэстаўрацыйных акругоў і камісій. Інвентарызацыя і рэстаўрацыя помнікаў на тэрыторыі Заходняй Беларусі. Другі з'езд рэстаўратараў Польшчы (1927). Закон аб апецы над помнікамі (1928). Улік і ахова помнікаў даўніны XVI-XVIII стст.

Ахова гісторыка-культурнай спадчыны ў пасляваенны перыяд. Дзейнасць Добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры. Закон БССР “Об охране памятников культуры” (1969). Закон БССР “Об охране и использовании памятников истории и культуры” (1978).

Тэма 3. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны (канец XX – пачатак XXI стст)

Заканадаўчыя і нарматыўныя прававыя акты, якія рэгулююць ахову гісторыка-культурнай спадчыны. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь (1994). Закон “Об охране историко-культурного наследия” (1992). Закон “Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны” (2006). Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры (2016). Міжнародныя дагаворы, ратыфікаваныя Рэспублікай Беларусь (Дэкларацыі, Канвенцыі, Рэкамендацыі, Харты). Указы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Законы і іншыя кадыфікаваныя нарматыўныя акты. Пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь. Пастановы і загады Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рашэнні органаў мясцовага кіравання і самакіравання, якія рэгулююць пытанні аховы гісторыка-культурнай спадчыны.

Раздзел II. Дзяржаўная палітыка і дзяржаўнае кіраванне ў сферы культуры

Тэма 4. Дзяржаўнае кіраванне ў сферы культуры

Паўнамоцтвы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у сферы культуры. Паўнамоцтвы Савета Міністраў і Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ў сферы культуры. Кампетэнцыі мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, іншых дзяржаўных органаў у сферы культуры.

Узаемадзеянне ў сферы культуры дзяржаўных органаў з органамі тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання, грамадскімі аб'яднаннямі і іншымі юрыдычнымі асобамі, грамадзянамі, у тым ліку індывідуальнымі прадпрыемствамі. Грамадскія назіральныя камісіі па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і іншыя кансультацыйныя органы (экспертныя фарміраванні) па пытаннях культуры. Супрацоўніцтва ў сферы культуры дзяржаўных органаў з камерцыйнымі арганізацыямі і індывідуальнымі

прадпрымальнікамі.

Тэма 5. Напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры

Дзяржаўныя праграмы, накіраваныя на захаванне, развіццё, распаўсюджванне і (або) папулярызацыю культуры. Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 25.07.2016 № 289.

Крыніцы фінансавання ў сферы культуры. Сродкі рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў. Бюджэтны Кодэкс Рэспублікі Беларусь. Фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва. Дзейнасць фондаў для фінансавання культурнай дзейнасці. Спонсары і мецэнаты ў культуры. Асаблівасці фінансавання дзяржаўных арганізацый культуры. Дзейнасць устаноў культуры, якая прыносяць даход. Матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне ў сферы культуры

Тэма 6. Прававыя асновы міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры

Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры як прававая аснова міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 21.11.2017 № 877 (рэд. ад 19.11.2020).

Фарміраванне міжнароднага заканадаўства ў галіне аховы культурнай спадчыны. Пакт Рэрыха (Вашынгтон, 1935). Гаагская канвенцыя аб абароне культурных каштоўнасцей у выпадку ўзброенага канфлікту (1954). Дзейнасць Міжнароднай рады па захаванні помнікаў і славутых месцаў (ІКОМАС, 1965). Еўрапейская Канвенцыя аб ахове археалагічнай спадчыны (Лондан, 1969). Канвенцыя аб ахове сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны (1972). Хартыя захавання гістарычных гарадоў і гарадскіх абшараў “Вашынгтонская хартыя” (Вашынгтон, 1987). Канвенцыя аб ахове падводнай культурнай спадчыны (2001 г.). Міжнародная Канвенцыя аб ахове нематэрыяльнай культурнай спадчыны (Парыж, 2003).

РАЗДЗЕЛ III Дзяржаўны ўлік і ахова гісторыка-культурнай спадчыны

Тэма 7. Віды гісторыка-культурных каштоўнасцей

Вызначэнне паняццяў “культурная спадчына”, “гісторыка-культурная спадчына”, “культурная каштоўнасць”, “гісторыка-культурная каштоўнасць”. Класіфікацыя гісторыка-культурных каштоўнасцей: матэрыяльныя і нематэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці. Катэгорыі гісторыка-культурных каштоўнасцей. Віды матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Дакументальныя помнікі. Запаветныя мясціны. Помнікі архітэктуры. Помнікі гісторыі. Помнікі горадабудаўніцтва (11 помнікаў горадабудаўніцтва ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь). Помнікі мастацтва. Нематэрыяльныя

гісторыка-культурныя каштоўнасці. Катэгорыі гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Тэма 8. Беларуская рэспубліканская навукова-метадычная рада і абласныя (Мінскі гарадскі) саветы па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны

Прававая аснова дзейнасці Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады (далей Рада) па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны. Асноўныя задачы і кірункі дзейнасці Рады. Склад Рады. Навукова-метадычнае забяспячэнне ўліку, захавання, аднаўлення, утрымання і выкарыстання гісторыка-культурных каштоўнасцей

Абласныя (Мінскі гарадскі) саветы (далей саветы) па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны). Склад саветаў. Роля саветаў у садзейнічанні ахове гісторыка-культурнай спадчыны.

Тэма 9. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Спісы сусветнай спадчыны ЮНЭСКА

Дзяржспіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Парадак уключэння культурных каштоўнасцей, якім нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці ў Дзяржспіс. Структура Дзяржспісу. Звесткі Дзяржспісу. Асаблівасці ўключэння комплексу або ансамбля матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей у Дзяржспіс. Актуалізацыя звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях. Сайт: gossipisok.gov.by

Уключэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей у Спісы сусветнай спадчыны ЮНЭСКА. Спіс Сусветнай культурнай спадчыны, Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва, Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны, якая мае патрэбу ў тэрміновай ахове і іншыя спісы ЮНЭСКА ў адпаведнасці з міжнародным заканадаўствам.

Тэма 10. Вылучэнне культурнай каштоўнасці для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці

Парадак уключэння культурнай каштоўнасці ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Вылучэнне культурнай каштоўнасці з ліку існуючых альбо выяўленых. Адпаведнасць яе крытэрыям для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Фіксацыя, навуковая апрацоўка, мастацкая ацэнка. Накіраванне прапановы ў аблвыканкам, Мінгарвыканкам. Падрыхтоўка абаснавання для надання культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Разгляд прапаноў упאўнаважаным органам і прыняцця рашэння аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці і катэгорыі.

Тэма 11. Прафесійнае і выпадковае выяўленне культурнай каштоўнасці, якой можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці

Прафесійнае выяўленне культурных каштоўнасцей, у тым ліку пры правядзенні археалагічных даследаванняў. Сутнасць прафесійнай навукова-даследчай дзейнасці. Фіксацыя, навуковая апрацоўка і мастацкая ацэнка выяўленай каштоўнасці. Паведамленне пра выяўленую культурную каштоўнасць у мясцовы выканаўчы і распарадчы орган базавага тэрытарыяльнага ўзроўню. Забяспячэнне мер па ахове выяўленай рухомай і нерухомай матэрыяльнай культурнай каштоўнасці.

Дзейнасць юрыдычнай асобы або грамадзяніна, у тым ліку індывідуальнага прадпрыемальніка, якія выпадкова выявілі матэрыяльную каштоўнасць, якой можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці і якая на момант яе выяўлення не мела ўласніка. Меры па захаванні матэрыяльнай культурнай каштоўнасці. Выплата ўзнагароджання за выпадкова выяўленую культурную каштоўнасць, якая з'яўляецца скарбам і якой нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. Дзеянні мясцовага выканаўчага і распарадчага органа базавага тэрытарыяльнага ўзроўню пры прафесійным альбо выпадковым выяўленні культурнай каштоўнасці, якой можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці

Тэма 12. Наданне і пазбаўленне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь

Парадак унясення прапаноў аб наданні культурным каштоўнасцям статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Фіксацыя, навуковая апрацоўка і мастацкая ацэнка культурных каштоўнасцей. Крытэрыі для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Наданне культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці, наступствы надання (ненадання) культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Пазбаўленне матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці. Алгарытм разгляду прапаноў аб пазбаўленні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці помнікаў архітэктуры. Навуковае заключэнне аб немагчымасці навукова-абгрунтаванага аднаўлення. Прыняцце рашэння саветам па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны. Разгляд пытання аб пазбаўленні статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай радай па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны. Рашэнне Міністэрства культуры. Асаблівасці пазбаўлення статусу помнікаў археалогіі.

Тэма 13. Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь

Пашпарт матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці. Запаўненне пашпарта па форме, устаноўленай пастановай Міністэрствам культуры ад 28

снежня 2016 г. № 89. Звесткі, якія ўносяцца ў пашпарт матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці лістом змяненняў.

Ахоўныя абавязацельствы. Форма ахоўнага абавязацельства ўстаноўленая пастановай Міністэрства культуры ад 28 снежня 2016 г. № 90. Правы, абавязкі і абмежаванні праў уласніка (карыстальніка) матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Дзейнасць мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў базавага тэрытарыяльнага ўзроўню у выпадку змянення звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях. Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь. . Парадак фарміравання, вядзення і выкарыстання Банка звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь.

Тэма 14. Захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей

Меры па захаванні гісторыка-культурных каштоўнасцей. Сістэма арганізацыйных, прававых, эканамічных, матэрыяльна-тэхнічных, навуковых, інфармацыйных і (або) іншых мер, якія ажыццяўляюцца ў мэтах зберажэння і памнажэння гісторыка-культурнай спадчыны і стварэння ўмоў для яе перадачы наступным пакаленням

Забеспячэнне захавання нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Перамяшчэнне нерухомай матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці ў мэтах яе аднаўлення. Агляды нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей. Складанне актаў агляду. Забеспячэнне захавання рухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Забеспячэнне захавання нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Ахоўная дошка. Асаблівасці ўсталявання ахоўнай дошкі. Форма ахоўнай дошкі.

Тэма 15. Ахоўныя зоны

Праекты зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Парадак распрацоўкі і актуалізацыі горадабудаўнічай і землеўпарадкавальнай дакументацыі, а таксама іншай праектнай дакументацыі, рэалізацыя якой можа аказаць уздзеянне на нерухомыя матэрыяльныя гісторыка-культурныя каштоўнасці. Тэхнічныя нарматыўныя прававыя акты. Зоны аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Ахоўная зона. Зона рэгулявання забудовы. Зона аховы ландшафту. Зона аховы культурнага пласта (слоя). Рэжымы утрымання і выкарыстання зон аховы. “Гісторыка-архітэктурны апорны план”. “Схема ландшафтнага аналізу”. “Схема межаў зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці”. Прадухіленне пагрозы захаванню матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Недапушчэнне пагаршэння ўмоў успрымання нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Тэма 16. Права ўласнасці на культурныя каштоўнасці

Правовое рэгуляванне пытанняў уласнасці на гісторыка-культурныя каштоўнасці. Пераважнае права набыцця долі ў праве агульнай уласнасці на гісторыка-культурную каштоўнасць. Рэгістрацыя абмяжаванняў, звязаная са статусам гісторыка-культурнай каштоўнасці. Права ўласніка матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці. Права ўласніка калекцыі. Абмежаванне правоў уласніка (карыстальніка) матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці, землекарыстальніка, на зямельным участку якога размешчана нерухома матэрыяльная гісторыка-культурная каштоўнасць. Абавязкі ўласніка (карыстальніка) матэрыяльнай гісторыкакультурнай каштоўнасці, землекарыстальніка, на зямельным участку якога размешчана нерухома матэрыяльная гісторыкакультурная каштоўнасць

Тэма 17. Віды работ, якія выконваюцца на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях

Навукова-даследчыя, праектныя і рамонтна-рэстаўрацыйныя работы. Археалагічныя, архіўна-бібліяграфічныя і натурныя даследаванні. Рамонтна-рэстаўрацыйныя работы: аднаўленне, дапаўненне, кансервацыя, прыстасаванне, перамяшчэнне, рамонт, раскрыццё, рэгенерацыя, рэканструкцыя, Асноўныя прынцыпы рэстаўрацыі. Асаблівасці рэстаўрацыі рухомах і нерухомах культурных каштоўнасцей. Віды кансервацыі. Кансервацыя руін. Методыка рэстаўрацыйных работ.

Дазвол на выкананне навукова-даследчых і праектных работ. Выкананне работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях. Кіраўніцтва распрацоўкай навукова-праектнай дакументацыі на выкананне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях. Навукова-метадычнае кіраўніцтва і аўтарскі нагляд. Узгадненне навукова-праектнай дакументацыі на выкананне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях. Прыняцце ў эксплуатацыю нерухомай матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці, на якой выконваліся рамонтна-рэстаўрацыйныя работы. Адміністрацыйныя працэдуры ў сферы аховы гісторыка-культурнай спадчыны, якія ажыццяўляюцца Міністэрствам культуры па заявах грамадзян, юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрыемстваў.

Тэма 18. Дакументальныя помнікі. Формы і метады іх захавання

Віды дакументальных помнікаў: акты дзяржаўных органаў, пісьмовыя, графічныя і аўдыявізуальныя дакументы, старажытныя і іншыя рукапісы, архіўныя дакументы, рэдкія друкаваныя выданні).

Функцыі дзяржаўнай установы “Нацыянальнай бібліятэкі Беларусь” і яе роля ў захаванні кніжных помнікаў. Дзяржаўны рэестр кніжных помнікаў Рэспублікі Беларусь. Уласнасць на кніжныя помнікі. Права і абавязкі ўласнікаў. Асаблівасці захавання і выкарыстання дакументаў, якія залічаны ў

культурна-гістарычны фонд Дзяржаўнага фонду каштоўных металаў і каштоўных камянеў Рэспублікі Беларусь.. Цэнтр камплектавання і вывучэння дакументальнай спадчыны беларускага замежжа (2014). Праграма ЮНЭСКА “Памяць” (1992).

Формы і метады захавання дакументальнай спадчыны. Праблема фізічнага захавання рукапісных помнікаў. Кансервацыя (стабілізацыя) і рэстаўрацыя дакументальных помнікаў. Мікрафільмаванне. Мікрафішаванне. Факсімільнае ўзнаўленне арыгіналаў. Новыя тэхналогіі ў захаванні дакументальных помнікаў. Праблема захаванасці і забеспячэнне доступу да помнікаў

Тэма 19. Ахова помнікаў архітэктуры

Помнікі архітэктуры ў Дзяржспісе і іншыя помнікі архітэктуры. Захаванне і прыстасаванне помнікаў грамадзянскай архітэктуры. Навукова-адукацыйныя, тэатральна-відовішчныя збудаванні, паштовыя станцыі, вакзалы, гандлёвыя рады, рэстараны, гасцініцы, жылыябудынкі як асобная катэгорыя грамадзянскай архітэктуры. Асаблівасці іх захавання.

Пастанова Савета Міністраў БССР аб стварэнні ў Рэспубліцы Беларусь Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту (1976). Структура музея. Праблемы фарміравання музеяў пад адкрытым небам. Формы захавання і прыстасавання помнікаў драўлянага дойлідства. Рэстаўрацыя дрэва. Метады кансервацыі дрэва. “Археалагічнае дрэва”. Методыка прафесара В.Я.Віхрова. Праблемы захавання помнікаў драўлянага дойлідства.

Тэма 20. Ахова помнікаў горадабудаўніцтва

Гістарычныя цэнтры гарадоў (11 помнікаў горадабудаўніцтва). Гарадскія гістарычныя прадмесці. Помнікі горадабудаўніцтва як комплексы гісторыка-культурных каштоўнасцей. Даследаванне планіровачнай структуры забудовы або фрагментаў планіровачнай структуры забудовы гарадоў. Міжнародная хартыя захавання і рэстаўрацыі помнікаў і мясцінаў (Венецыянская хартыя, 1964).

Малыя гарады як крыніца і захавальніца гістарычнай і культурнай спадчыны. Мясцічкі Беларусі і спецыфічныя асаблівасці планіроўкі. Захаванне прынцыпаў развіцця і рэгіянальнай спецыфікі. Аднаўленне і ахова каштоўных і значымых будынкаў малых гарадоў. Архітэктурны савет краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы (АССЭЕ). Пытанне “Устойлівыя каштоўнасці архітэктуры малых гарадоў” на Кангрэсе Міжнароднага саюза архітэктараў (Стамбул, 1996).

Дзяржаўнае рэгуляванне архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасцю ў Рэспубліцы Беларусь.

Тэма 21. Ахова помнікаў археалогіі

Ахова археалагічнай спадчыны як напрамак культурнай дзейнасці. Помнікі археалогіі ў Дзяржспісе і іншыя археалагічныя аб'екты і артэфекты. Улік археалагічных аб'ектаў і археалагічных артэфектаў. Рэестр археалагічных аб'ектаў. Рэестр археалагічных артэфектаў. Археалагічныя даследаванні. Археалагічных палявых работы: археалагічныя раскопкі, разведка, нагляд. Пошук і выяўленне археалагічных аб'ектаў і (або) археалагічных артэфектаў. Дазвол на права правядзення археалагічных даследаванняў. Камісіі па археалагічных аб'ектах і археалагічных артэфектах. Выкананне земляных, будаўнічых, меліярацыйных і іншых работ, ажыццяўленне іншай дзейнасці на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў. Меры па ахове археалагічных аб'ектаў пры выкананні работ на тэрыторыі археалагічных аб'ектаў. Адміністрацыйныя працэдуры ў сферы аховы археалагічнай спадчыны, якія ажыццяўляюцца Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі і мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі па заявах грамадзян, юрыдычных асоб і індывидуальных прадпрыемальнікаў.

Тэма 22. Ахова помнікаў гісторыі

Помнікі гісторыі ў Дзяржспісе і іншыя помнікі гісторыі. Метады вылучэння і выкарыстання знакавых гістарычных аб'ектаў. Мемарыяльныя кватэры. Музеі прысвечаныя знакавым гістарычным падзеям і асобам. Мемарыяльныя ансамблі. Мемарыяльныя дошкі і іх асаблівасці. Мемарыяльныя помнікі вядомым гістарычным асобам і падзеям як месцы памяці. Праблемы захавання помнікаў гісторыі.

Рэгістр воінскіх пахаванняў і пахаванняў ахвяр войнаў Рэспублікі Беларусь аўтаматызаванага банка даных "Кніга памяці Рэспублікі Беларусь". Мэты і задачы ўшанавання памяці загінуўшых абаронцаў Айчыны. Асноўныя формы ўшанавання памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў. Мемарыяльныя комплексы. Надмагільныя помнікі. Хроніка "Памяць". Дзяржаўны ўлік вайсковых пахаванняў.

Тэма 23. Ахова помнікаў мастацтваў

Помнікі мастацтваў у Дзяржспісе і іншыя помнікі мастацтваў. Асаблівасці захавання помнікаў мастацтва: творы выяўленчага, дэкаратыўна-прыкладнога і іншых відаў мастацтва. Умовы захавання помнікаў мастацтва ў дзяржаўных музеях Рэспублікі Беларусь. Тэмпературна-вільготнасны і светлавы рэжым у фондах і выставачных залах музеяў.

Асноўныя прынцыпы навуковай рэстаўрацыі і кансервацыі. Асаблівасці рэстаўрацыі алейнага жывапісу. Рэстаўрацыя тэмпернага жывапісу (у тым ліку рэстаўрацыя абразоў). Асаблівасці рэстаўрацыі скульптуры. Рэстаўрацыя дэкаратыўных тканін і скуры. Складанасці рэстаўрацыі гістарычных габеленаў (шпалераў). Рэстаўрацыя антыкварнай мэблі. Умовы захавання твораў мастацтва ў музеях Рэспублікі Беларусь. Дзейнасць рэстаўратараў. Рэспубліканскі рэстаўрацыйны савет.

Тэма 24. Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей

Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей. Адпаведнасць Кодэксу і іншым актам заканадаўства аб культуры, заканадаўствам аб знешнеэканамічнай дзейнасці, заканадаўствам аб мытным рэгуляванні, міжнароднымі дагаворамі. Канвенцыя аб мерах, накіраваных на забарону і папярэджанне незаконнага ўвозу і перадачы правоў уласнасці на культурныя каштоўнасці (1972).

Вяртанне культурных каштоўнасцей. Камісія па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні і ўвядзенні ў навуковы і культурны ўжытак культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь. Асноўныя напрамкі і формы дзейнасці па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні і ўвядзенні ў навуковы і культурны ўжытак культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь. Сайт “Вяртанне: viartanne.by.

Тэма 25. Парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны

Асноўныя парушэнні заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны. Невыкананне абавязкаў па падпісанні і (або) захаванню патрабаванняў ахоўных абавязацельстваў. Парушэнне парадку і (або) умоў выканання работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях альбо здзяйсненне дзеянняў, якія ствараюць пагрозу гісторыка-культурным каштоўнасцям. Знішчэнне, пашкоджанне або страта гісторыка-культурных каштоўнасцяў або культурных каштоўнасцяў, якім можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. Парушэнне рэжымаў утрымання і (або) выкарыстання зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Невыкананне патрабаванняў аб абмежаванні правоў уласніка гісторыка-культурнай каштоўнасці.

Крымінальная адказнасць. Наўмыснае знішчэнне або пашкоджанне гісторыка-культурных каштоўнасцяў або культурных каштоўнасцяў, якім можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. Знішчэнне, пашкоджанне або страта гісторыка-культурных каштоўнасцяў або культурных каштоўнасцяў, якім можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці, па неасцярожнасці. Здзек над гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі

3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

3.1 Тэматыка семінарскіх заняткаў

Семінарскія заняткі разлічаны на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай, рабіць неабходныя нататкі, імкнуцца да сварэння пэўных абагульненняў на падставе набытага фактычнага матэрыялу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме.

Семінарскія заняткі № 1

Ахова культурных каштоўнасцей у БССР і СССР

1. Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя.
2. Фарміраванне дзяржаўных органаў па ўліку і ахове помнікаў у першыя гады савецкай улады.
3. Вывучэнне помнікаў гісторыі і культуры ў даваенны час у БССР.
4. Дзейнасць Інстытута беларускай культуры Акадэміі навук БССР.
5. Вывучэнне культурнай спадчыны ў Заходняй Беларусі.
6. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны ў пасляваенны перыяд.
7. Закон БССР “Об охране памятников культуры” (1969).
8. Закон БССР “Об охране и использовании памятников истории и культуры” (1978).

Літаратура

1. Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.
2. Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.
3. Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн., 2003. – 286 с.
4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

Семінарскія заняткі № 2

Напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры

1. Дзяржаўныя праграмы, накіраваныя на захаванне, развіццё, распаўсюджванне і (або) папулярызацыю культуры
2. Крыніцы фінансавання ў сферы культуры. Сродкі рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў.

3. Фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва.

4. Дзейнасць фондаў для фінансавання культурнай дзейнасці.
5. Спонсары і мецэнаты ў культуры.
6. Асаблівасці фінансавання дзяржаўных арганізацый культуры.
7. Дзейнасць устаноў культуры, якая прыносяць даход.
8. Матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне ў сферы культуры

Літаратура

1. Аб некаторых пытаннях дзейнасці фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва: Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 13.12.2004 №601 (рэд. от 16.08.2019)// Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 20.12.2004, №195, 1/6077.

2. Кодекс Республики Беларусь “Бюджетный кодекс Республики Беларусь”// Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 01.08.2008, № 183, 2/1509.

3. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

4. Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

Семінарскія заняткі № 3

Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. *Спісы сусветнай спадчыны ЮНЭСКА*

1. Дзяржспіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Структура Дзяржспісу.

2. Парадак уключэння культурных каштоўнасцей, якім нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці ў Дзяржспіс.

3. Актуалізацыя звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях. Сайт: gosspisok.gov.by

4. Уключэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей у Спісы сусветнай спадчыны ЮНЭСКА.

5. Спіс Сусветнай культурнай спадчыны,

6. Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва,

7. Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны, якая мае патрэбу ў тэрміновай ахове.

Літаратура

1. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь [Інфармацыйны рэсурс]: сайт gosspisok.gov.by.

2. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодекс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

3. Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

4. Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.

5. Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн., 2003. – 286 с.

Семінарскія заняткі № 4

Наданне і пазбаўленне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь

1. Парадак унясення прапаноў аб наданні культурным каштоўнасцям статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

2. Крытэрыі для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

3. Наданне культурнай каштоўнасці статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці.

4. Алгарытм разгляду прапаноў аб пазбаўленні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці помнікаў архітэктуры.

5. Асаблівасці пазбаўлення статусу помнікаў археалогіі.

Літаратура

1. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодекс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

2. Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

3. Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн., 2003. – 286 с.

4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

Семінарскія заняткі № 5

Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь

1. Пашпарт матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

2. Ахоўныя абавязацельствы.

3.Правы, абавязкі і абмежаванні праў уласніка (карыстальніка) матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

4.Дзейнасць мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў базавага тэрытарыяльнага ўзроўню у выпадку змянення звестак аб гісторыка-культурных каштоўнасцях.

5.Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь.

6.Парадак фарміравання, вядзення і выкарыстання Банка звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь.

Літаратура

1.Кодекс Рэспублікі Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодекс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Национальный правовой Интернет-портал Рэспублікі Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

2.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Рэспублікі Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

3.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. – 286 с.

4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

Семінарскія заняткі №6

Ахоўныя зоны

1.Праекты зон аховы нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

2.Ахоўная зона. Зона рэгулявання забудовы.

3.Зона аховы ландшафту. Зона аховы культурнага пласта (слоя).

4.Рэжымы утрымання і выкарыстання зон аховы. “Гісторыка-архітэктурны апорны план”. “Схема ландшафтнага аналізу”. “Схема межаў зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці”.

5.Прадухіленне пагрозы захаванню матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

6.Недапушчэнне пагаршэння ўмоў успрымання нерухомых матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Літаратура

1.Мартыненко, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Рэспублікі Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.

2.Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.

3.Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн.,2003. –

286 с.

4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

Семінарскія заняткі №7 Ахова помнікаў архітэктуры

1. Помнікі архітэктуры ў Дзяржспісе і іншыя помнікі архітэктуры.
2. Захаванне і прыстасаванне помнікаў грамадзянскай архітэктуры.
3. Тэатральна-відовішчныя збудаванні, асаблівасці іх захавання.
4. Паштовыя станцыі, вакзалы.
5. Гандлёвыя рады
6. Пастанова Савета Міністраў БССР аб стварэнні ў Рэспубліцы Беларусь Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту (1976). Структура музея.
7. Праблемы фарміравання музеяў пад адкрытым небам. Формы захавання і прыстасавання помнікаў драўлянага дойлідства.
8. Рэстаўрацыя дрэва. Праблемы захавання помнікаў драўлянага дойлідства.

Літаратура

1. Мартыненка, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.
2. Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.
3. Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн., 2003. – 286 с.
4. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.

Семінарскія заняткі № 8

Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей

1. Увоз і (або) вываз культурных каштоўнасцей.
2. Канвенцыя аб мерах, накіраваных на забарону і папярэджанне незаконнага ўвозу і перадачы правоў уласнасці на культурныя каштоўнасці (1972).
3. Вяртанне культурных каштоўнасцей.

2. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодекс Республики Беларусь об культуре» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

науковы і культурны ўжытак культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь.

5. Асноўныя напрамкі і формы дзейнасці па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні.

6. Увядзенні ў навуковы і культурны ўжытак культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь.

Літаратура

1. Кодекс Республики Беларусь от 20.07.2016 № 413-З «Кодекс Республики Беларусь об культуре» // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 02.08.2016, 2/2412.

2. Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.

3. Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн., 2003. – 286 с.

4 РАЗДЕЛ КАНТРОЛЯ ВЕДАЎ

4.1 Заданні для самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа разлічана на набыццё практычных ведаў па адпаведнаму курсу.

Форма выканання работы – напісанне рэферату, вусны адказ, у выглядзе паведамлення, гутарка па тэме, удзел у калоквіуме (па выбару).

Пры падрыхтоўцы неабходна карыстацца як асноўнай так і дадатковай літаратурай. Кантроль за выкананнем СРС адбываецца ў адпаведнасці з дадатковым раскладам.

1. Вызначыць паняцце гісторыка-культурная каштоўнасць.
2. Назваць катэгорыі матэрыяльных і нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.
3. Назваць першыя дзяржаўныя органы па ўліку і ахове помнікаў
4. Назваць першыя нармаўныя акты савецкай улады ў галіне музейнай справы і аховы помнікаў
5. Што такое дзяржаўны ўлік гісторыка-культурных каштоўнасцей
6. Назваць парадак надання статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці
7. Выдзеліць асноўныя праблемы і перспектывы ўдасканалення дзяржаўнага ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей
8. Вызначыць структуру Дзяржаўнага спіса гісторыка-культурных каштоўнасцей
9. Выдзеліць асноўныя прынцыпы захавання аб'ектаў, што маюць гісторыка-культурную каштоўнасць
10. Назваць асноўныя зоны аховы нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей
11. Што такое ахоўныя дошкі? Форма і змест ахоўнай дошкі
12. Назваць асноўныя формы ўласнасці гісторыка-культурнай каштоўнасці
13. Назваць асноўныя віды работ на аб'ектах, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць
14. Назваць парадак правядзення работ на аб'ектах, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць
15. Чым адрозніваецца кансервацыя ад рэстаўрацыі
16. Назваць гісторыка-культурныя аб'екты, якія прыстасаваны па прызначэнню
17. Назавіце гарады ў якіх знаходзяцца ратушы. Прыстасаванне іх у сучасны час.
18. Што такое аб'екты прамысловай архітэктуры? Прывядзіце прыклад
19. Што такое рэстытуцыя?
20. У якіх краінах знаходзяцца беларускія зборы, якія апынуліся за мяжой па пэўных абставінах?

4.2 Пытанні да экзамена

1. Вывзначэнне прадмета «ахова гісторыка-культурнай спадчыны».
2. Гісторыка-культурныя каштоўнасці і іх класіфікацыя.
3. Катэгорыі гісторыка-культурных каштоўнасцей.
4. Прынцыпы захавання гісторыка-культурных каштоўнасцей.
5. Віды работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях.
6. Беларуская рэспубліканская навукова-метадычная рада і абласныя саветы па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны
7. Вывяўленне, вывучэнне і крытэрыі адбору гісторыка-культурных каштоўнасцей.
8. Наданне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці
9. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.
10. Спісы сусветнай спадчыны ЮНЭСКА
11. Рэпрэзентатыўны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва.
12. Захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей
13. Навуковае кіраўніцтва і прававая роля навуковага кіраўніка ў правядзенні работ па рэстаўрацыі
14. Ахоўныя зоны і іх характарыстыка
15. Міжнародныя заканадаўчыя акты па ахове помнікаў
16. Ахова культурных каштоўнасцей на беларускіх землях у дасавецкі перыяд
17. Станаўленне заканадаўства ў 1920-1950-х гг.
18. Ахова помнікаў Заходняй Беларусі 1921-1939
19. Станаўленне заканаўчай базы Беларусі 1921-1939 гг.
20. Дзейнасць Інстытута беларускай культуры Акадэміі навук БССР.
21. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны ў пасляваенны перыяд.
22. Заканадаўства ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны ў 1990-пач. 2000-х гг.
23. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры
24. Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь
25. Права ўласнасці на культурныя каштоўнасці
26. Права і абавязкі ўласнікаў гісторыка-культурных каштоўнасцей
27. Парадак правядзення работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях
28. Хартыя па ахове археалагічных помнікаў
29. Падводная археалогія, як новы кірунак гістарычнай навукі. Канвенцыя.
30. Ахова помнікаў археалогіі
31. Музеефікацыя археалагічных аб'ектаў (гарадзішча Бярэсце, Тураўскае замчышча)
32. Ахова помнікаў грамадзянскага доўлідства, іх аднаўленне і адаптацыя

33. Гандлёвыя рады і іх захаванне
34. Ратушы і іх прыстасаванне
35. Тэатральна-відовішчныя збудаванні, захаванне і прыстасаванне
36. Паштовыя станцыі, вакзалы, іх выкарыстанне
37. Формы захавання і прыстасавання помнікаў драўлянага дойлідства.
38. Ахова помнікаў горадабудаўніцтва
39. Ахова гістарычных цэнтраў гарадоў
40. Ахова помнікаў прамысловай архітэктуры
41. Ахова замкаў
42. Малыя гарады як крыніца і захавальніца гістарычнай і культурнай спадчыны.
43. Ахова помнікаў гісторыі
44. Ахова помнікаў прыроды
45. Асноўныя формы ўшанавання памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр войнаў.
46. Этнаграфічныя помнікі. Праблемы іх захавання
47. Ахова помнікаў іканапісу
48. Старажытныя фрэскі і асаблівасці іх аховы
49. Ахова нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны
50. Парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны

5. ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

5.1 Тэматычны план

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных заняткаў			срс
	усяго	лекцыі	семінары	
Уводзіны		2		
Раздзел I. Асаблівасці станаўлення і развіцця заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны				
Тэма 1. Ахова культурных каштоўнасцей на беларускіх землях у дасавецкі перыяд		2		
Тэма 2. Ахова культурных каштоўнасцей у БССР і СССР			2	
Тэма 3. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны (канец XX – пач. XXI ст)		2		
Раздзел II. Дзяржаўная палітыка і дзяржаўнае кіраванне ў сферы культуры				
Тэма 4. Дзяржаўнае кіраванне ў сферы культуры		2		
Тэма 5. Напрамкі дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры			2	
Тэма 6. Прававыя асновы міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры		2		
Раздзел III. Дзяржаўны ўлік і ахова гісторыка-культурнай спадчыны				
Тэма 7. Віды гісторыка-культурных каштоўнасцей		2		
Тэма 8. Беларуская рэспубліканская навукова-метадычная рада і абласныя (Мінскі гарадскі) саветы па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны				0,5
Тэма 9. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Спісы сусветнай спадчыны ЮНЭСКА			2	

Тэма 10. Вылучэнне культурнай каштоўнасці для надання статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці		2		
Тэма 11. Прафесійнае і выпадковае выяўленне культурнай каштоўнасці, якой можа быць нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці				2
Тэма 12. Наданне і пазбаўленне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь			2	
Тэма 13. Уліковыя дакументы і Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне Рэспублікі Беларусь			2	
Тэма 14. Захаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей				2
Тэма 15. Ахоўныя зоны			2	
Тэма 16. Права ўласнасці на культурныя каштоўнасці				2
Тэма 17. Віды работ, якія выконваюцца на матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях		2		
Тэма 18. Дакументальныя помнікі. Формы і метады іх захавання		2		
Тэма 19. Ахова помнікаў архітэктуры			2	
Тэма 20. Ахова помнікаў горадабудаўніцтва		2		
Тэма 21. Ахова помнікаў археалогіі		2		
Тэма 22. Ахова помнікаў гісторыі				2
Тэма 23. Ахова помнікаў мастацтваў		2		
Тэма 24. Увоз і (або) вываз, вяртанне культурных каштоўнасцей			2	
Тэма 25. Парушэнне заканадаўства аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны				0,5
Разам		24	16	10

5.2 Асноўная літаратура

1. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь [Інфармацыйны рэсурс]: сайт gosspsisok.gov.by.
2. Кодекс Рэспублікі Беларусь ад 20.07.2016 № 413-З «Кодекс Рэспублікі Беларусь аб культуры» // Нацыянальнай прававой Інтэрнет-партал Рэспублікі Беларусь, 02.08.2016, 2/2412
3. Мартыненка, И. Э. Правовая охрана историко-культурного наследия Республики Беларусь : учеб. пособие / И.Э. Мартыненко.- Гродно : ГрГУ им. Я. Купалы, 2017. – 561 с.
4. Михайлец, М. А. Охрана культурного наследия на международном уровне : пособие / М. А. Михайлец. – Минск : БГУ, 2017. – 231 с.
5. Несцярчук Л.М. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі: Асноўныя этапы фарміравання, сучасны стан і перспектывы. – Мн., 2003. – 286 с.
6. Самусік, А. Ф. Помнікі гісторыі і культуры Беларусі”. Вучэбны дапаможнік / А. Ф. Самусік . – Мінск: Экаперспектыва, 2013. – 367 с.
7. Шумейко, М.Ф. Исторические и правовые аспекты реституции белорусских архивов / М. Ф. Шумейко; Департамент по архивам и делопроизводству Министерства юстиции Республики Беларусь, Белорусский научно-исследовательский институт документоведения и архивного дела. - Минск: БелНИИДАД, 2013. – 269 с.

5.3 Дадатковая літаратура

1. Гісторыка-культурная спадчына // Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Беларусь [Электронны рэсурс]: афіцыйны сайт Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. – Рэжым доступу: <http://kultura.gov.by/ru/ikn-ru> – Дата доступу: 20.05.2021.
2. Кодекс Рэспублікі Беларусь ад 06.01.2021 № 91-З “Кодекс Рэспублікі Беларусь аб административных правонарушениях” // Нацыянальнай прававой Інтэрнет-партал Рэспублікі Беларусь, 22.01.2021, 2/2811.
3. Закон Рэспублікі Беларусь “Об архитектурной, градостроительной и строительной деятельности в Республике Беларусь” // Нацыянальнай рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь”, 19.07.2004, №109, 2/1049.
4. Аб некаторых пытаннях дзейнасці фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва: Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 13.12.2004 №601 (рэд. ад 16.08.2019)// Нацыянальнай рэестр прававых актаў Рэспублікі Беларусь, 20.12.2004, №195, 1/6077.
5. Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 24.03.2016 N 109 “Об увековечении памяти о погибших при защите Отечества и сохранении памяти о жертвах войн” // Нацыянальнай прававой Інтэрнет-партал Рэспублікі Беларусь, 26.03.2016, 1/16340.

6.Об утверждении Положения о порядке разработки, согласования и утверждения градостроительных проектов, проектной документации: постановление Совета Министров Республики Беларусь от 08.10.2008 №1476 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 17.10.2008, №248, 5/28493.

7.Аб Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай радзе па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь: пастанова Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 28.12.2016 №87.

8.Аб устанаўленні формы ахоўнага абавязацельства: пастанова Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 28.12.2016 №90 (ред. от 28.04.2018) // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 14.02.2017, 8/31776.

9.Аб зацвярджэнні Інструкцыі аб парадку правядзення археалагічных даследаванняў і вядзення палявой дакументацыі пры іх правядзенні, устанаўленні формы ўліковай карткі археалагічнага артэфекта, уключанага ў рэестр археалагічных артэфектаў, і прызнанні страціўшай сілу пастановы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ад 26 лютага 2016 г. № 4 “Аб некаторых мерах па рэалізацыі Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14 снежня 2015 г. №485”: пастанова Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ад 23.12.2016 №9 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 08.02.2017, 7/3704.

10.Конвенция о защите культурных ценностей в случае вооруженного конфликта (вместе с «Исполнительным регламентом Конвенции о защите культурных ценностей в случае вооруженного конфликта») / Заключена в г.Гааге 14.05.1954, ратифицирована Указом Президиума Верховного Совета Республики Беларусь от 18.03.1957.

11.Конвенция Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры «Об охране всемирного культурного и природного наследия» / Заключена в г.Париже 16.11.1972, ратифицирована Указом Президиума Верховного Совета Белорусской ССР от 25.03.1988 N 2124-XI

12.Конвенция Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры «О мерах, направленных на запрещение и предупреждение незаконного ввоза, вывоза и передачи права собственности на культурные ценности» / Заключена в г.Париже 14.11.1970, ратифицирована Указом Президиума Верховного Совета Республики Беларусь от 04.02.1988 N 2016-XI.

13.Конвенция об охране нематериального культурного наследия/ Заключена в г.Париже 17.10.2003, ратифицирована Указом Президента Республики Беларусь от 29.12.2004 №627 // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь, 04.01.2007, №2, 3/1975.